

ADVIES Nr. 2.172

Zitting van dinsdag 30 juni 2020

Elektronische ecocheques – Opvolging en monitoring

x x x

2.971

ADVIES Nr. 2.172

Onderwerp: Elektronische ecocheques – Opvolging en monitoring

In zijn adviezen nr. 1.926 van 24 februari 2015, nr. 1.952 van 14 juli 2015, nr. 2.029 van 24 maart 2017, nr. 2.078 van 27 februari 2018 en nr. 2.096 van 25 september 2018 spreekt de Raad zich uit over de elektronische ecocheques en met name over de veralgemeening ervan. Meer in het bijzonder in zijn adviezen nr. 2.029, nr. 2.078 en nr. 2.096 spreekt de Raad zich uit over de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques en verbindt hij zich ertoe de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques permanent te monitoren en op te volgen.

Op vraag van het dagelijks bestuur werd de commissie Sociale Zekerheid ermee belast die kwesties te onderzoeken.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 30 juni 2020 het volgende eenparige advies uitgebracht.

x

x

x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. RETROACTA VAN DE WERKZAAMHEDEN VAN DE RAAD INZAKE ELEKTRONISCHE ECOCHEQUES

- A. De Raad onderstreept van tevoren dat de sociale gesprekspartners de initiatiefnemers zijn van het stelsel van ecocheques middels de goedkeuring van het interprofessioneel akkoord van 22 december 2008 voor de periode 2009-2010 en het sluiten van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 van 20 februari 2009 tot invoering van de ecocheques.
- B. In zijn adviezen nr. 1.926 van 24 februari 2015, nr. 1.952 van 14 juli 2015, nr. 2.029 van 24 maart 2017 en nr. 2.078 van 27 februari 2018 spreekt de Raad zich uit over de elektronische ecocheques. In het bijzonder in zijn advies nr. 1.926 formuleert hij concrete beschouwingen en voorstellen over de voordelen van een definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques, de voorwaarden voor een dergelijke overgang en een planning voor de invoering van een dergelijk stelsel.

In zijn advies nr. 2.029 herinnert de Raad aan de voorafgaande voorwaarden waaraan moet worden voldaan met het oog op de definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques en gaat hij over tot een evaluatie van het stelsel van elektronische ecocheques. Rekening houdend met zijn bevindingen, is de Raad van mening dat er moet worden gekozen voor een veralgemening van de elektronische ecocheques en verzoekt hij alles in het werk te stellen om die definitieve en volledige overgang vlot te laten verlopen. Hij spreekt zich ook uit over de datum van die overgang en over een overgangperiode. Tot slot verbindt hij zich ertoe de definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques permanent te monitoren.

- C. In zijn advies nr. 2.078 evalueert de Raad het stelsel van elektronische ecocheques, in het licht van de vastgestelde ontwikkelingen en de naleving van de voorwaarden voor de definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques, zoals hij ze heeft vastgelegd in zijn advies nr. 1.926. Zoals in zijn advies nr. 2.029 is de Raad van mening dat de vooropgestelde garanties voor een definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques geboden zijn, voornamelijk door de uitgevers. Hij preekt zich dus uit over de datum van de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques en het opgebruiken van de laatste papieren ecocheques. Hij vraagt ook dat het regelgevingskader dat die overgang mogelijk maakt, wordt aangenomen om deze overgang te vergemakkelijken.

Tot slot blijft de Raad bij zijn in zijn advies nr. 2.029 geformuleerde verbintenis om de definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques permanent te monitoren en op te volgen.

- D. In zijn advies nr. 2.096 van 25 september 2018 heeft de Raad opnieuw gevolg gegeven aan die verbintenis. In dat advies licht hij de resultaten toe van zijn evaluatie van het stelsel van elektronische ecocheques, meer in het bijzonder voor de periode sinds zijn advies nr. 2.078 van 27 februari 2018. Hij spreekt er zich ook in uit over de datum van de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques en over te volgen planning voor het opgebruiken van de laatste papieren ecocheques.

II. VOLLEDIGE EN DEFINITIEVE OVERGANG NAAR ELEKTRONISCHE ECOCHEQUES

In dit advies wil de Raad nogmaals gevolg geven aan zijn verbintenis om de definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques permanent te monitoren en op te volgen. Zo stelt hij de resultaten voor van die evaluatie van het stelsel van elektronische ecocheques, meer in het bijzonder voor de periode sinds zijn voornoemd advies nr. 2.096 en doet hij concrete voorstellen voor de definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques.

Tijdens zijn werkzaamheden heeft de Raad kunnen rekenen op de waardevolle medewerking van de uitgevers van de ecocheques en VIA (Vouchers Issuers Association).

A. Vastgestelde ontwikkelingen

1. De Raad herinnert eraan dat zijn vaststellingen over de tenuitvoerlegging van het stelsel van elektronische ecocheques hoofdzakelijk voortvloeien uit de cijfers en feitelijke gegevens van de uitgevers, de hoorzittingen van de uitgevers en VIA en uit het rapport van de DAV over de evolutie van het gebruik van de ecocheques en over de vermindering van de administratieve lasten die eruit voortvloeien.
2. Zo hebben de uitgevers de Raad ervan in kennis gesteld dat het uitgiftevolume elektronische ecocheques een gestage groei heeft gekend, in het bijzonder in 2018, 2019 en begin 2020. Het uitgiftevolume in elektronische vorm bedroeg immers met name 54,85 % tussen 1 januari 2018 en 31 december 2018 (12 glijdende maanden), 56,5 % tussen 1 april 2018 en 1 maart 2019 (12 glijdende maanden), 62 % tussen 1 september 2018 en 31 augustus 2019 (12 glijdende maanden), 66,01 % tussen 1 januari 2019 en 31 december 2019 (12 glijdende maanden) en 71,08 % tussen 1 juni 2019 en 31 mei 2020 (12 glijdende maanden).

Het aantal begunstigden van elektronische ecocheques ligt momenteel boven de 1.400.000 en blijft gestaag stijgen, wat in het bijzonder opvalt in de loop van de laatste onderzochte periode. Zo komt uit de vergelijking van de gegevens over de periode van 1 september 2018 tot 31 augustus 2019 (1.148.240 begunstigden) met de gegevens over de periode van 1 januari 2019 tot 31 december 2019 (1.226.054 begunstigden) een groei van meer dan 77.800 begunstigden naar voren. Uit de vergelijking van die laatste periode en de periode van 1 juni 2019 tot 31 mei 2020 (1.407.413 begunstigden) blijkt een stijging van meer dan 180.000 begunstigden in iets meer dan anderhalf jaar tijd, hetzij een evolutiepercentage van bijna 14,8 % tussen beide laatste onderzochte periodes. Dat evolutiepercentage bedraagt wel 40 % als de periode van 12 glijdende maanden van 1 januari 2018 tot 31 december 2018 vergeleken wordt met de periode van 1 juni 2019 tot 31 mei 2020. In de drie gewesten van het land is de stijging van het aantal begunstigden merkbaar.

Ook het aantal klanten (werkgevers) stijgt gestaag, van zowat 40.000 tussen 1 januari 2018 en 31 december 2018 tot vervolgens zo'n 44.000 tijdens de periode van 1 april 2018 tot 31 maart 2019 en tot meer dan 52.000 tijdens de periodes van 1 september 2018 tot 31 augustus 2019 en vervolgens van 1 januari 2019 tot 31 december 2019. Tijdens de periode van 1 juni 2019 tot 31 mei 2020 bedroeg het aantal klanten meer dan 56.000 eenheden. Tussen de laatste twee periodes is het aantal klanten dus met zo'n 4.000 toegenomen, hetzij een evolutiepercentage van haast 7,5 %. Het evolutiepercentage tussen de periode van 12 glijdende maanden van 1 januari 2018 tot 31 december 2018 en de periode van 1 juni 2019 tot 31 mei 2020 bedraagt zo'n 40,5 %. De groei is evenwichtig verdeeld over de drie gewesten van het land. Die klanten blijven meestal kleinere bedrijven (meer dan 50 % van de klanten tijdens de laatste onderzochte periode zijn ondernemingen met 1 tot 4 werknemers).

Het aanvaardingsnetwerk kent ook een gestage groei, in alle gewesten, om tijdens de periode van 1 juni 2019 tot 31 mei 2020 uit te komen op 26.910 handelaars. Dat komt eveneens neer op een stijging met meer dan 2.200 verkooppunten ten opzichte van de vorige periode, hetzij een evolutiepercentage van haast 9 %. De uitgevers blijven bovendien inspanningen leveren om het aanvaardingsnetwerk nog te vergroten.

3. Wat de nagestreefde administratieve vereenvoudiging betreft, wijst de Raad erop in zijn advies nr. 2.029 van 24 maart 2017 en vervolgens in zijn advies nr. 2.078 van 27 februari 2017 melding te maken van de gegevens van de DAV die zijn bijgewerkt tot 31 december 2016.

De Raad stelt vast dat de DAV is overgegaan tot een bijwerking van zijn gegevens, die is gepubliceerd in maart 2020 (cijfers van 2019).

Die bijwerking levert de volgende resultaten op:

DAV: Tabel 1: Overzicht administratieve lasten per doelgroep (gegevens bijgewerkt tot 31 december 2019)

Administratieve lasten	0-situatie (31/12/2014)	1-situatie (31/12/2018)	1-situatie (31/12/2019)	Absolute verandering (t.o.v. 2018)	Procentuele verandering (t.o.v. 2019)
Werkgevers	€ 3.526.246	€ 1.763.224	€ 1.336.923	€ -426.301	-24,18%
Werknemers	€ 2.360.324	€ 1.283.168	€ 1.065.023	€ -218.145	-17,00%
Handelaars	€ 41.297.383	€ 15.954.283	€ 10.501.485	€ -5.452.797	-34,18%
Totaal	€ 47.183.954	€ 19.000.675	€ 12.903.432	€ -6.097.243	-32,09%

In de 0-situatie, waarin enkel met papieren ecocheques gewerkt werd, liepen de totale administratieve lasten op tot € 47.183.954 (situatie eind 2014, gemeten in 2015). In de potentiële situatie, waarin er enkel met elektronische ecocheques gewerkt wordt, bedragen de totale administratieve lasten nog € 5.811.696 (op basis van de aantallen eind 2014). De totale administratieve lasten zouden dus kunnen dalen met € 41.372.258, ofwel 87,68% tegenover de 0- situatie.

In de huidige situatie (eind 2019), waarin 84,60% van de werknemers die ecocheques ontvangen de elektronische variant verkrijgen, bedragen de totale administratieve lasten € 12.903.432. Dit brengt een lastendaling met zich mee van € 6.097.243 t.o.v. 2018 en van € 34.280.522, ofwel 82,86% van de totale potentiële besparing (van € 41.372.258), t.o.v. eind 2014:

- voor de werkgevers lopen de administratieve lasten in de 0-situatie op tot € 3.526.246. In 2018 bedroegen de administratieve lasten € 1.763.244. In 2019 daalden deze verder tot € 1.336.923. Er deed zich dus een daling voor van € 426.301, ofwel 24,18% tegenover 2018;
- voor de werknemers bedragen de administratieve lasten in de 0-situatie € 2.360.324. In 2018 bedroegen de administratieve lasten € 1.283.168. In 2019 daalden deze met 17,00% of € 218.145 tot € 1.065.023.
- voor de handelaars lopen de administratieve lasten in de 0-situatie op tot € 41.297.383. In 2018 bedroegen de totale administratieve lasten nog € 15.954.283. In 2019 daalden deze met 34,18% of € 5.452.797 tot € 10.501.485.

De Raad herinnert eraan dat de tot 31 december 2016 bijgewerkte gegevens als volgt waren:

DAV: Tabel 2: Overzicht administratieve lasten per doelgroep (gegevens bijgewerkt tot 31 december 2016)

Administratieve lasten	0-situatie (31/12/2014)	1-situatie (31/12/2016)	Absolute verandering	Procentuele verandering
Werkgevers	€ 3.526.246	€ 2.914.800	€ -611.446	-17,34%
Werknemers	€ 2.360.324	€ 1.956.369	€ -403.956	-17,11%
Handelaars	€ 41.297.383	€ 32.036.486	€ -9.260.897	-22,42%
Totaal	€ 47.183.954	€ 36.907.655	€ -10.276.299	-21,78%

4. De Raad benadrukt verder dat de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques het beste antwoord is op de problematiek van de vervallen ecocheques. Hij herinnert eraan dat hij zich over die kwestie al heeft uitgesproken in zijn advies nr. 2.029 van 24 maart 2017 en dat hij zich daarover opnieuw uitspreekt in zijn advies nr. 2.171 dat hij samen met dit advies uitbrengt ingevolge een adviesaanvraag over een wetsvoorstel teneinde de resterende bedragen bij niet-gebruik van maaltijd- en ecocheques door te storten aan de Belgische federatie van Voedselbanken (Parl. St. 55 1091/001 en 002).
5. Tot slot stelt de Raad vast dat op het hoogtepunt van de gezondheids crisis door het coronavirus Covid-19 het volume elektronische betalingen in verhouding tot de papieren betalingen sterk is toegenomen en dat die dynamiek zich lijkt door te zetten sinds het begin van de afbouw van de lockdown. Hij wijst er ook op dat in bepaalde protocollen en gidsen die in een aantal sectoren zijn opgesteld om tijdens de COVID-19-crisis veilig te kunnen werken, gesuggereerd werd om de voorkeur te geven aan elektronische betalingen.

B. Datum van de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques en opgebruiken van de laatste papieren ecocheques

1. Naar aanleiding van de in punt A hierboven vastgestelde en vermelde ontwikkelingen wenst de Raad dat snel een duidelijk juridisch kader wordt aangenomen om de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques te bewerkstelligen.

De uitgevers en sociale gesprekspartners willen immers zo snel mogelijk een volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques bewerkstelligen want ze zijn van mening dat:

- het behoud van een dubbele papieren en elektronische stroom een economische kost oplevert en met name voor de handelaars voor meer complexiteit zorgt, o.a. op administratief vlak. Zo vermeldt de Raad in zijn rapport nr. 108 van 24 oktober 2017 over het luik “Maatschappelijke uitdagingen - Administratieve vereenvoudiging” van het Interprofessioneel Akkoord 2017-2018 al de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques als element van administratieve vereenvoudiging. Bovendien vormen de stabiliteit van het stelsel van ecocheques en in het bijzonder de overgang naar elektronische ecocheques belangrijke aandachtspunten.
 - de uitgifte en omloop van papieren ecocheques een niet te verwaarlozen ecologische impact heeft, wat indruist tegen de eigenlijke doelstelling van de ecocheques.
 - ook de kwesties rond gezondheid en algemene hygiëne die voortvloeien uit het gebruik van papieren betaalmiddelen ervoor pleiten die overgang naar 100 % elektronisch tot stand te brengen.
2. De Raad herinnert eraan dat hij in zijn adviezen nr. 2.029 en nr. 2.078 en nr. 2.096 een planning heeft vastgelegd voor de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques maar dat die overgang, omwille van de onzekerheden die in 2017 de boventoon voerden en het ontbreken van een bindend regelgevingskader, redelijkerwijs niet kon plaatshebben op de initieel voorziene datum (1 januari 2018) en ook niet op de daarna voorgestelde datum (1 januari 2021).
3. In overleg met de uitgevers vraagt de Raad bijgevolg dat het volgende tijdschema wordt gevolgd:
- het koninklijk besluit tot vaststelling van de uiterste geldigheidsdatum van de papieren ecocheques zou op het meest geschikte ogenblik en ten laatste eind 2020 moeten worden goedgekeurd en gepubliceerd;
 - de laatste uitgifte op papier zou moeten plaatsvinden op 31 december 2020 en voor die laatste papieren ecocheques zou de voorziene geldigheidsduur van 2 jaar behouden blijven;

- de uiterste geldigheidsdatum van de papieren ecocheques zou dus 31 december 2022 zijn, zodat op 1 januari 2023 de dubbele stroom papieren en elektronische ecocheques afgeschaft zou zijn. Enkel de elektronische ecocheques zouden dus blijven bestaan;

C. Monitoring en follow-up van de definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques

1. De Raad blijft bij zijn in adviezen nr. 2.029, nr. 2.078 en nr. 2.096 geformuleerde verbintenis om de definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques permanent te monitoren en op te volgen.
2. In dat verband neemt de Raad met tevredenheid nota van de verbintenis van de uitgevers om verder inspanningen te leveren qua kosten voor de handelaars en qua correcte informering van alle betrokken partijen over de definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques.

De Secretaris,

De Voorzitter,

J.-P. Delcroix

R. Delarue